

Viite

Asia

**Epävirallinen EU:n kilpailukykyministerien videokokous (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka)
22.3.2021**

EU-puheenjohtajavaltio Portugali järjestää epävirallisen sisämarkkinoista ja teollisuudesta vastaavien EU-kilpailukykyministereiden videokokouksen 22.3.2021. Suomea videokokouksessa edustaa elinkeinoministeri Mika Lintilä. Kokouksessa ei tehdä muodollisia päätöksiä.

Kokouksessa käydään politiikkakeskustelu teemasta ”strateginen autonomia avoimessa Euroopan unionissa”. Lisäksi komissio esittelee 9.3. julkaistun tiedonannon Euroopan digitaalisesta vuosikymmenestä. Kyseessä on merkittävä komission digialoite, joka asettaa vision ja suuntaviivat EU:n 2030 tavoitteille.

Suomi katsoo, että strategisen autonomian on perustuttava EU:n omien vahvuuksien kehittämiseksi, reilulle kilpailulle ja maailmantalouteen osallistumiselle sekä EU:n arvojen ja etujen entistä määrätietoisemmalle edistämiseksi ja vastuunkantamiselle ulkoisessa toiminnassa.

Unionin strategisen riippumattomuuden vahvistaminen tietyillä kriittisillä aloilla, kuten terveys, on perusteltua jäsenvaltioiden ja EU:n toimivallanjakoa kunnioittaen.

Keskustelu strategisesta autonomiasta linkittyy myöhemmin keväällä julkaistavaan teollisuusstrategian päivitykseen.

Asialista:

1. Strateginen autonomia avoimessa Euroopan unionissa
Keskustelu
2. Tiedonanto ”Digitaalinen kompassi 2030: eurooppalainen tie digitaaliselle vuosikymmenelle”
Komission tiedotusasia

Työ- ja elinkeinoministeriö

PERUSMUISTIO

TEM2021-00170

TTM Paju Isabella(TEM)

15.03.2021

Asia

Epävirallinen kilpailukykyministereiden kokous 22.3.2021; keskustelu strategisesta autonomiasta avoimessa Euroopan unionissa

Kokous

Epävirallinen kilpailukykyministerikokous 22.03.2021

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallisessa kilpailukykyministereiden kokouksessa 22.3.2021 käydään politiikkakeskustelu teemasta ”strateginen autonomia avoimessa Euroopan unionissa”. Keskustelua ohjaa puheenjohtajamaa Portugalin toimittama tausta-asiakirja ja keskustelu linkittyy myöhemmin keväällä julkaistavaan teollisuusstrategian päivitykseen. Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Lisäksi komissio esittelee 9.3.2021 julkaistun tiedonannon Euroopan digitaalisesta vuosikymmenestä (tavoitteet 2030). Tiedonanto on merkittävä komission digialoite, ja se asettaa vision ja suuntaviivat EU:n digitalisaation 2030-tavoitteille korostaen kestävyyttä ja hyvinvointia.

Suomen kanta

Valtioneuvoston EU-selonteon mukaan unionin strategisen autonomian on perustuttava EU:n omien vahvuuksien kehittämiseksi, reilulle kilpailulle ja maailmantalouteen osallistumiselle sekä EU:n arvojen ja etujen entistä määrätietoisemmalle edistämiseksi ja vastuunkantamiselle ulkoisessa toiminnassa. Toimivilla sisämarkkinoilla ja niiden edelleen kehittämisellä sekä avoimella, sääntöperustaisella ja vastuullisella kansainvälisellä kaupalla on jatkossakin keskeinen merkitys kestäväälle kasvulle, eurooppalaisten yritysten kilpailukykyille ja kansalaisten hyvinvoinnille. Strategisen autonomian konseptin määrittely on edelleen kesken, joten se tarjoaa paljon tulkinnanvaraa mitä se pitää sisällä ja mitä sillä tavoitellaan.

Unionin strategisen riippumattomuuden vahvistaminen tietyillä kriittisillä aloilla, kuten terveys, on perusteltua jäsenvaltioiden ja EU:n toimivallanjakoa kunnioittaen. Mitä tulee yleisempään tavoitteeseen vahvistaa EU:n teollista tai strategista autonomiaa, lähtökohtana tulee olla toimien suhteellisuus, sisämarkkinoiden häiriötön toiminta sekä avoin ja sääntöpohjainen vapaakauppa. (Valtioneuvoston E-selvitys E 134/2020 vp)

Jo nykyisen EU:n lainsäädännön nojalla voidaan puuttua moniin markkinavääristymiin sisämarkkinoilla, mutta EU:n käytössä olevat keinot eivät välttämättä kaikilta osin mahdollista tehokasta puuttumista tilanteisiin, joissa kolmansien maiden myöntämät

tuet vääristävät kilpailua tai vaarantavat yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset sisämarkkinoilla. Suomi pitää tärkeänä, että eri sääntelykokonaisuuksien välinen suhde ja käyttötarkoitus selvitetään tarkasti ennen kuin mahdollisesti annetaan uutta EU-sääntelyä. (Valtioneuvoston selvitys E 101/2020 vp)

Suomi ottaa tiedoksi komission esittelyn Euroopan digitaalisen vuosikymmenen tiedonannosta.

Pääasiallinen sisältö

Epävirallisessa kilpailukykyministereiden kokouksessa 22.3.2021 käydään politiikkakeskustelu temasta ”strateginen autonomia avoimessa Euroopan unionissa”. Keskustelua ohjaa puheenjohtajamaa Portugalin toimittama tausta-asiakirja.

Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota lokakuussa 2020 tunnistamaan keskeisimmät strategiset riippuvuudet sensitiivisimmillä teollisilla ekosysteemeillä kuten terveydessä sekä ehdottamaan toimia, joilla riippuvuuksia voidaan vähentää mm. monipuolistamalla tuotanto- ja toimitusketjuja, vahvistamalla strategista varastointia, edistämällä tuotantoa ja investointeja samalla varmistaen tasapuoliset toimintaedellytykset ja avoimuuden muualle maailmaan. Ekosysteemianalyysi on luvattu teollisuusstrategian päivittämisen yhteydessä kevään aikana.

Strategista autonomiaa koskeva keskustelu on ajankohtainen, koska komissio on päivittämässä teollisuusstrategiaa kevään aikana.

Puheenjohtajan taustapaperissa korostetaan, että viimeisen vuoden aikana Euroopan unionissa on kehittynyt yhteisymmärrys Euroopan strategisen autonomian edistämisestä samalla säilyttäen avoimuus suhteessa muuhun maailmaan. Strategista autonomiaa voidaan tarkastella monesta näkökulmasta sisältäen kauppa-, teollisuus- ja kilpailupolitiikan. Konseptin keskeisimmät kysymykset liittyvät strategisiin riippuvuuksiin ja siihen, miten niihin voidaan puuttua, sekä tasapuolisiin toimintaedellytyksiin ylläpitäen yhteiset ympäristöstandardit ja sosiaaliset standardit.

Taustapaperissa puheenjohtaja tuo esiin useita vasta valmistuneita tai valmistumassa olevia suunnitelmia ja ohjelmia, joiden avulla komissio tarkastelee eri alojen riippuvuuksia (ml. lääkestrategia, kriittisten raaka-aineiden toimenpideohjelma sekä strateginen ennakointiraportti) sekä toimenpiteitä, joiden avulla pyritään vähentämään riippuvuuksia (ml. raaka-aine-allianssi sekä EU:n elpymis- ja palautumistukiväline).

Taustapaperissa tarkastellaan myös toimia, joita komissio ehdottaa tasapuolisen toimintaympäristön vahvistamiseksi (ml. kauppapolitiikan julkilausuma sekä ulkomaisia tukia tarkasteleva valkoinen kirja) ja todetaan niiden merkitys reilun kilpailun ja strategisen autonomian vahvistamisessa.

Puheenjohtaja on keskustelun taustaksi toimittanut seuraavat kysymykset:

1) Ovatko jäsenvaltiot yhtä mieltä tarpeesta tehdä tiiviimpää yhteistyötä EU:n herkimpien ekosysteemien strategisten riippuvuuksien seurannassa? Mikä olisi teollisuuden rooli tältä osin?

2) Mitä toimenpiteitä jäsenvaltiot pitävät jo käynnissä olevien toimien lisäksi keskeisimpinä, kun on kyse mahdollisista strategisista riippuvuuksista sellaisilla aloilla kuin terveys, puolustusteollisuus, avaruus, digitaalisuus, energia ja kriittiset raaka-aineet?

3) Miten kyberturvallisuuden resilienssi tulisi sisällyttää strategisten riippuvuuksien kokonaisvaltaiseen tarkasteluun?

4) Ovatko jäsenvaltiot yhtä mieltä tarpeesta puuttua ulkomaisten tukien vääristäviin vaikutuksiin sisämarkkinoilla osana strategisen autonomian saavuttamisen työkaluja avoimessa EU:ssa sekä jatkavat tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamista EU:ssa?

5) Mitä muita kriittisiä kysymyksiä on jäsenvaltioiden mielestä vielä käsiteltävä Euroopan ympäristöstandardien sekä sosiaalisten että taloudellisten standardien varmistamiseksi?

Tiedonanto ”Digitaalinen kompassi 2030: eurooppalainen tie digitaaliselle vuosikymmenelle”

Komissio antoi 9.3.2021 tiedonannon Euroopan digitaalisesta vuosikymmenestä (tavoitteet 2030). Tiedonanto on merkittävä komission digialoite, ja se asettaa vision ja suuntaviivat EU:n digitalisaation 2030-tavoitteille korostaen kestävyyttä ja hyvinvointia.

Digitaalinen kompassi jakautuu neljään kokonaisuuteen:

1. osaaminen ja ammattitaidot
2. turvallinen, toimintakykyinen ja kestävä digitaalinen infrastruktuuri
3. yritysten digitaalinen siirtymä
4. julkisten palveluiden digitalisaatio

Komissio tulee antamaan ehdotuksen hallintorakenteesta (nk. digitaalinen kompassi) yleistason tavoitteiden konkretisoimiseksi sekä tavoitteiden seuraamiseksi. Lisäksi korostetaan digitaalisen kehityksen EU:n yhteisiä arvoja ja perusoikeuksien toteutumista. Digitaalinen kompassi voisi sisältää mekanismeja jäsenvaltioiden välisten rajat ylittävien digitalisaatiota tukevien yhteisprojektien (erityisesti RRF-yhteisprojektit) tukemiseksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

EU-8 kilpailukykyjaosto 11.3.2021
EU-ministerivaliokunta 19.3.2021

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 19.3.2021

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset**Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät****Asiakirjat**

Puheenjohtajan tausta-asiakirja

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Isabella Paju TEM, isabella.paju@tem.fi, puh. +358 295 047 015

Anita Silanterä TEM, anita.silantera@tem.fi, puh. +358 295 047 256

Nina Alatalo TEM, nina.alatalo@tem.fi, puh. +358 295 047 171

Taru Löyttymäki TEM, taru.loyttymaki@tem.fi, puh. +358 295 047 177

EUTORI-tunnus**Liitteet****Viite****LIITTEET**

Asiasanat	jaosto kilpailukyky (EU 8), kilpailukyky, kilpailukykyneuvosto, sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka, digitalisaatio
Hoitaa	TEM, UM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TULLI, VM, VNK, VTV, YM
